

TURVALLISTA KOSMETIIKKA

Kosmetiikka on osa nykyihmisen arkea ja sen turvallisuus tärkeää. Kosmetiikan turvallisuussäännökset eivät koske vain meikkituotteita vaan myös hammastahnoja, saippuota, shampoita ja muita ihonhoito- ja hygieniatuotteita. Tuotteiden turvallisuudesta ovat vastuussa valmistajat, maahantuojat ja kauppa. Turvallisuutta valvovat Kuluttajavirasto ja lääninhallitukset yhdessä kuntien terveystarkastajien kanssa.

Mitä kosmetiikka on

Kosmeettisen tuotteen tarkoituksena on ulkoisesti käytettynä

- puhdistaa
- muuttaa tuoksua
- muuttaa ulkonäköä
- pitää hyvässä kunnossa
- estää hajuhaittoja
- suojata kehon ulkoisia osia kuten ihoa, hiuksia, ihokarvoja, kynsiä, huulia ja ulkoisia sukupuolielimiä sekä hampaita tai suun limakalvoja.

Mitä kosmetiikalta vaaditaan?

Kosmeettisissa tuotteissa käytetään noin 10000 ainesosaa. On tärkeää varmistaa, että käytetyt ainesosat ovat vaarattomia kuluttajan terveydelle ja myös kuluttajan omaisuudelle.

Suomessa kosmetiikkaa säännellään lailla kosmeettisista valmisteista (22/2005) ja sen nojalla annettulla kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksella kosmeettisista valmisteista (75/2005). Lisäksi kosmetiikkatuotteisiin sovelletaan yleistä tuoteturvallisuuslainsäädäntöä, lakia kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta (75/2004) ja asetusta kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista (613/2004). Euroopan Unionissa on ollut kosmetiikkadirektiivi jo vuodesta 1976 lähtien.

Säännöksissä asetetaan tiettyjen ainesosien käytölle enimmäismäärät sekä muita rajoituksia. Etenkin väri- ja säilöntäaineista on tiukat säännökset. Kosmetiikassa kokonaan kiellettyjä aineita on yli 1000. Kiellettyjä aineita ovat muun muassa useimmat lääkeaineet, torjunta-aineet ja monet orgaaniset liuottimet.

Myös tuotteen käyttö- ja ulkopäällyksen merkinnät on määritelty säännöksissä. Merkinnöissä oleva puute on yhtä lailla turvallisuusrikkomus kuin esimerkiksi jonkin kielletyn aineen käyttäminen.

Tuoteturvallisuuslainsäädäntö koskee myös kuluttajapalveluita. Kosmetiikkalain ja -asetuksen vaatimukset koskevat myös ammattikäyttöön tarkoitettuja kosmetiikkatuotteita, joita käytetään esimerkiksi kampaamoissa ja kauneushoitoloissa.

Millaiset kosmetiikan päällyksmerkintöjen tulee olla?

Kosmeettisessa valmisteessa tulee olla ainakin seuraavat päällyksmerkinnät:

- Euroopan talousalueella (ETA) toimivan valmistajan tai siellä kosmeettisen valmisteiden markkinoille luovuttaneen muun elinkeinonharjoittajan nimi tai aputoiminimi ja osoite
- sisällön määrä
- turvallisen käytön kannalta tarpeelliset ohjeet ja varotoimenpiteet
- turvallisen käytön kannalta vaadittavat merkinnät, joista erikseen säädetään kosmetiikka-asetuksen liitteissä (tarvittaessa esimerkiksi ”ei ärtyneelle iholle” tai ”sisältää formaldehydiä”)
- säilyvyysaika ilmaistuna parasta ennen -päivämääränä, jos säilyvyysaika on enintään 30 kuukautta
- säilyvyysaika avaamisen jälkeen ilmaistuna kuukausina (lyhenne ”M”) ja purkkisymbolilla, jos säilyvyysaika on yli 30 kuukautta.

Esimerkiksi 18 kuukautta avaamisen jälkeen säilyvä tuote merkitään:

- valmistuserätunnus
- valmisteiden käyttötarkoitus, jollei se muuten käy selvästi ilmi
- luettelo valmisteiden ainesosista.

Merkinnät on pääsääntöisesti tehtävä sekä käyttö- päällykseen että ulkopäällykseen. Merkinnät on tehtävä suomeksi ja ruotsiksi.

Kuluttaja-asiamies on ottanut kantaa allergia-turvallisuuteen viittaavien ilmaisujen käyttöön. Esimerkiksi sanaa ”allergiatestatu” ei tulisi käyttää myyntipäällyksissä tai mainonnassa, ellei samalla täsmennetä, mitä, miksi ja miten tuotteet on testattu ja millaisia testitulokset olivat.

Ainesosaluettelo

Ainesosien luettelo on ilmoitettava valmisteessa ja/tai pakkauksessa. Ainesosaluettelon edellä on oltava sana ”ainesosat”, suomeksi ja ruotsiksi tai näiden helposti ymmärrettävä lyhenne.

Ainesosien tulee olla merkittynä pakkauksiin painon mukaan alenevassa järjestyksessä. Siten se ainesosa, jota on eniten, on merkitty ensimmäiseksi ainesosaluetteloon. Ainesosat, joita on alle yksi prosentti, voidaan merkitä missä järjestyksessä tahansa luettelon loppuun.

Kosmeettisen valmisteen ainesosa merkitään pakkauksiin yhteisen nimistön, ns. INCI-nimien (International Nomenclature Cosmetic Ingredient) mukaan. Yhteinen nimistö mahdollistaa sen, että kaikissa jäsenvaltioissa aineet voidaan tunnistaa samalla nimellä. Siten kuluttajat voivat helposti havaita ne aineet, joita heitä on neuvottu välttämään (esimerkiksi allergian vuoksi) riippumatta siitä, missä Euroopan maassa he kosmeettisia valmisteita ostavat. Hajusteet ja aromaattiset aineet ilmoitetaan ainesosaluettelossa sanoilla ”parfum” tai ”aroma”. Kuitenkin kosmetiikka-asetuksen liitteessä 3 mainitut hajusteet ja aromaattiset aineet on ilmoitettava omilla nimillään tuotteen ainesosaluettelossa.

INCI-nimet löytyvät Internetistä englanninkielisinä osoitteella http://pharmacos.eudra.org/F3/cosmetic/cosm_inci_index.htm

Tuotekohtaiset turvallisuustiedot

Kosmetiikkayrityksellä on ETA-alueella oltava valvontaviranomaisen saatavilla, valmisteen päälylykseen merkityssä osoitteessa, seuraavat tuotekohtaiset tiedot:

- tuotteen koostumus
- yksityiskohtaiset tiedot raaka-aineista ja lopullisesta tuotteesta
- valmistusmenetelmä
- tuotteen turvallisuuden arviointi
- tuotteen turvallisuuden arvioijan nimi ja osoite
- tiedot käytöstä aiheutuneesta haitasta ihmisen terveydelle
- todisteet kosmeettisen valmisteen väitetystä vaikutuksesta
- tiedot kaikista valmisteen tai sen ainesosien kehittämiseen tai turvallisuuden arviointiin liittyvistä eläinkokeista, joita valmistaja, sen edustajat tai tavarantoimittajat ovat tehneet.

Tuotekohtaiset tiedot on oltava sekä uusista että jo aiemmin markkinoilla olleista tuotteista. Vaatimus koskee myös ammattikäyttöön tarkoitettuja tuotteita. Valvontaviranomaisten on käsiteltävä tietoja luottamuksellina.

Kosmetiikkayritysten rekisteröinti

Kosmeettisesta tuotteesta vastuullisen yrityksen on rekisteröidyttävä ETA-alueella (EU-maat, Norja, Islanti, Liechtenstein) asianomaisen maan toimivaltaiselle viranomaiselle. Suomessa rekisteröintiviranomainen on Kuluttajavirasto.

Suomessa rekisteröintivelvollisuus koskee kotimaista valmistajaa ja valmistuttajaa sekä kotimaista yritystä, joka laskee ETA-alueen ulkopuolelta tuodun valmisteen ensimmäistä kertaa ETA-alueen markkinoille.

Sellaisen yrityksen, joka markkinoi Suomessa muiden ETA-maiden valmisteita, ei tarvitse rekisteröityä.

Kuka vastaa kosmetiikan turvallisuudesta?

Elinkeinonharjoittajalla on ensisijainen vastuu siitä, että hänen valmistamansa, markkinoimansa ja myymänsä tuotteet ovat turvallisia. Tämä koskee niin valmistajaa, maahantuoja kuin kaupan eri portaissa toimivia myyjiäkin.

Elinkeinonharjoittajan huolellisuusvelvoitteella pyritään ehkäisemään vaara- ja vahinkotilanteet ennakolta. Kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain (75/2004) 4 §:n mukainen ilmoitusvelvollisuus edellyttää, että elinkeinonharjoittaja ilmoittaa omaaloitteisesti viranomaisille, mikäli huomaa valmistamansa tai myymänsä tuotteen aiheuttavan vaaraa.

Kuka kosmetiikkaa valvoo?

Kuluttajavirasto, lääninhallitukset ja kuntien terveystarkastajat sekä Tulli ETA-alueen ulkopuolelta tuotavien tuotteiden osalta valvovat, että tuotteiden koostumus on turvallinen ja merkinnät riittävät ja oikeat.

Valvontaviranomaiset tekevät markkinavalvontaa ja testaavat tuotteita. Kuluttajien tekemät ilmoitukset allergiaa tai muita terveyshaittoja aiheuttavista tuotteista tutkitaan mm. selvittämällä valmistajalta ja maahantuojalta tuotteen koostumus. Tuote voidaan myös tarvittaessa testata.

Koska tuoteturvallisuuslainsäädäntö koskee myös kuluttajapalveluita, kosmetologin tai kampaajan palveluissa ilmenneistä vaaratekijöistä voi ilmoittaa Kuluttajavirastolle.

Mitä tapahtuu, jos tuote todetaan vaaralliseksi?

Jos kosmeettinen tuote osoittautuu terveydelle tai omaisuudelle vaaralliseksi, Kuluttajavirasto voi kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain nojalla mm. kieltää tavarantoimittajan tai palvelun myynnin. Myyntikieltoa vahvistaa uhkasakko. Valmistaja tai maahantuoja saa myös mahdollisuuden vetää tuotteen vapaaehtoisesti pois markkinoilta.

Kuluttajavirasto voi myyntikiellon ohella tai sen sijaan vaatia muitakin toimenpiteitä, kuten että elinkeinonharjoittaja järjestää vaaralliseksi todettujen, jo myytyjen tuotteiden palauttamisen ja korvaamisen kuluttajalle.

Palauttamisvelvoite koskee sekä valmistajaa, maahantuoja että kaikkia kaupan myyntiportaita.

Kun tuote todetaan vaaralliseksi, siinä on kuluttajan suoja lain tarkoittama tavarantoimittajan virhe. Kuluttajalla on tällöin oikeus tavarantoimittajan hyvitykseen.

Ottamalla yhteyttä Kuluttajavirastoon tai oman kuntasi terveystarkastajaan saat lisätietoja tuoteturvallisuuteen liittyvistä vaatimuksista ja määräyksistä. Viranomaiset neuvovat sekä kuluttajia että elinkeinonharjoittajia.

Kuluttajavirasto/Kuluttaja-asiamies
Haapaniemenkatu 4, PL 5, 00531 Helsinki
Puh. (09) 772 61 Fax (09) 7726 7557
www.kuluttajavirasto.fi